

dékei képezték. Nagy részük kézi korongon készült, csilámos homokkal soványítva. Díszítésük az egyszerű vonaldíszről a párhuzamos hullámvonalkötegig terjed.

KOLOZSI BARBARA

190. Hajdúnánás, Fekete-halom

(Hajdú-Bihar megye) U, Sza, N, Á

41/b lelőhely: Az M3 autópálya építkezési munkálatainak ellenőrzése során, 2005. július 1-jén, a Keleti főcsatorna tervezett hídfőjétől DNy-ra, a 199+400 és a 199+460 km-szelvények között, az épülő pályatest ÉNy-i szélén ásott árok külső falában három régészeti objektum feltárását figyeltük meg.

Korábbi terepbejárásainkon ezen a területen régészeti leletanyagot nem találtunk, és a nyomvonal humuszolása során sem tudtunk régészeti jelenségeket megfigyelni. Az épülő hídfő intenzív kivitelezési munkálatai miatt még aznap el is végeztük a leletmentést. A három objektum közül az egyik kisebb méretű, méhkas alakú Árpád-kori gödörnek bizonyult. Valószínűleg a lelőhelytől mintegy 100 m-re feltárt 41. sz. lelőhelyként számontartott középkori település peremét jelzi.

A másik két nagyméretű, amorf gödörből gazdag középső neolitikus, szakálhái, sátoraljaújhelyi és esztári jellegeket egyaránt mutató, kevert leletanyag került elő.

41/c lelőhely: A Hajdúnánást Polgárral összekötő műút vonalától É-ra, az épülő autópálya 198+650 és a 198+850 km-szelvényei között ásott vizesárkok falában szakfelügyeletünk során különböző alakú és mélységű régészeti objektumok feltárását figyeltük meg. Az árok vonala mentén július 14–21. között leletmentést végeztünk: 21 méhkas alakú gödröt, 6 árokszakaszt, 2 tűzhelyet és 1 földbe mélyített házat tártunk fel. Az objektumokat szegényes formaváltozatú, szarmata kori kerámia keltezte. Néhány gödörből pontosabban meg nem határozható korú, durva kivitelű népvándorlás kori kerámia-töredékek kerültek elő.

Munkatársak: Füzesi András és Kalli András régész-hallgatók (ELTE).

SZABÓ GÁBOR – SEBŐK KATALIN

191. Hajdúnánás, Fürj-halom-dűlő

(Hajdú-Bihar megye) Sza

2005. július 19-én az M3 autópálya építkezési munkálatainak ellenőrzése során, a Hajdúnánást Polgárral összekötő műút vonalától D-re, a lehumuszolt nyomvonal-szakaszon csontvázas sírok maradványaira bukkantunk (40/a lelőhely). A következő napokban 15–20 cm vastag földréteg eltávolítása után kiderült, hogy a megtalált két sír egy nagyobb kiterjedésű szarmata temető részét képezi. A temetkezések egy a környező felszínből 0,5–1 m-re kiemelkedő, 100–120 m átmérőjű dombocskán helyezkedtek el. A kis dombot a 197+640 és a 197+760 km-szelvények közé eső nyomvonalszakasz vágta keresztül. A temető É-i és D-i széléit sikerült lehatá-

rolni, a K-i – és feltehetőleg a Ny-i része is – a nyomvonalon túl folytatódik.

A július 20. és augusztus 11. között elvégzett leletmentésen sikerült feltárnunk a pályatest vonalába eső összes régészeti objektumot. A 4135 m² nagyságú felületen 37 szarmata kori temetkezés, egy hasonló korú kemence és egy gödör került elő. A D–É tájolású sírok közül 11-et körárok kerített. A körárkok átmérője általában 10–15 m között mozgott és a legtöbb esetben 90–120 cm relatív mélységű, rönk(?)koporsós sírokat öveztek. A temetkezések – 4 sekély, a temető szélein elhelyezkedő sír kivételével – ki voltak rabolva. Mind a rabolt, mind a rabolatlan sírok viszonylag jó megtartású csontokat tartalmaztak. A feldúlt sírok legtöbbször rablás célzatosan a koponya és a mellkas környéki testtájéakra irányult, így majdnem minden sírban maradt bolygatatlan testrész ill. melléklet. A legtöbb esetben a térdtől lefelé eső rész bizonyult érintetlennek.

A sírokban a nagy arányú bolygatás ellenére viszonylag gazdag leletanyag őrződött meg: római bronz- és ezüstérmék, nagdrág- vagy csizmaszárat díszítő borostyán- és üvegyöngyfüzérék, vaskések és vascsatok, ezüsből, bonzból és vashból készült fibulák, bronz és ezüst huzalkarikák, lábbelit díszítő, apró bronzpitykék, orsógombok és korongolt agyagedények. Egy felnőtt nő körárok nélküli, bolygatott sírjában a kupacokba összedobált csontok között egy granulációval díszített, arany foglalatba zárt vörös féldrágaköves csüngő; míg egy nagyméretű koporsós temetkezés bolygatatlan lábfejénél egy kerek ezüstműkör két darabja került elő.

A rabolatlan sírok általában egy-egy római bronzérmét, egyszerű bronzfibulát és kerámiaedényt tartalmaztak.

A temető az előkerült leletanyag alapján a Kr. u. 3–4. századra keltezhető.

Munkatársak: Füzesi András, Szenthe Gergely, Kalli András és az ELTE Régészettudományi Intézet hallgatói.

SZABÓ GÁBOR – SEBŐK KATALIN

192. Hajdúnánás, Fürj-halom-járás

(Hajdú-Bihar megye) Sza, Ge, A

A 41/a lelőhely az épülő M3 autópálya nyomvonalán, a 198+100–198+320 km-szakaszon, a Polgárról Hajdúnánásra vezető út déli oldalán található. Az útkorrekció által érintett mintegy 21 100 m² felületen 209 objektumot tártunk fel, melyhez 250 stratigráfiai egységet rendeltünk. A területen öt korszak emlékéanyagát különítettük el.

A szelvény Ny-i oldalán egy Kr. u. 3–4. századi szarmata temető É-i széle jelentkezett. A feltárt 14 sírből körárok nyomait három esetben figyelhettük meg, melyek átmérője mintegy 15 m volt. A körárkos sírok, valamint a közöttük lévő nagyobb sírgödörrel rendelkező temetkezések szinte teljesen ki voltak rabolva; bennük csupán egy-egy lábnál elhelyezett edényt, vaskés- vagy vascsattöredéket találtunk. Érintetlen volt viszont a